

Tiết 115: LIỆT KÊ

I. Mục tiêu cần đạt

1. Kiến thức:

- HS hiểu được khái niệm liệt kê, tác dụng của phép liệt kê.
- Phân biệt được các kiểu liệt kê

2. Kỹ năng: HS biết vận dụng phép liệt kê trong nói và viết.

3. Thái độ: Có ý thức sử dụng phép liệt kê trong những tình huống phù hợp

4. Định hướng phát triển năng lực: Giao tiếp, sử dụng tiếng Việt, hợp tác, tự học...

II. Chuẩn bị:

- GV: Máy tính, máy chiếu, phiếu học tập
- HS: Soạn bài theo sự hướng dẫn của giáo viên

III. Tiến trình tổ chức các hoạt động

* **Giới thiệu bài:** Tình huống

Hoạt động của thầy	Hoạt động của trò	Kết quả cần đạt
<p>Hoạt động 1. HDHS tìm hiểu khái niệm liệt kê</p> <p>Mục tiêu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - HS nắm được khái niệm và tác dụng của phép liệt kê - Vận dụng kiến thức để phát hiện và phân tích tác dụng của phép liệt kê, phát hiện và sửa lỗi về liệt kê 		
<p>- Gọi HS đọc VD.</p> <p>H. Quan phụ mẫu đã mang theo những gì để hộ đê?</p> <p>H. Các từ, cụm từ màu đỏ trong câu được sắp xếp với nhau như thế nào? Chúng có gì giống nhau về cấu tạo và ý nghĩa? Việc tác giả nêu ra và sắp xếp nối tiếp hàng loạt các từ ngữ cùng loại như vậy có tác dụng gì?</p>	<p>- Đọc</p> <p>- Phát hiện</p> <p>- Thảo luận nhóm, đại diện nhóm trình bày, các nhóm khác nhận xét, bổ sung</p>	<p><u>I. Thế nào là phép liệt kê?</u></p> <p><u>1. PTVD (SGK - 104)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Trật tự sắp xếp: nối tiếp - Cấu tạo: DT, cụm DT - Ý nghĩa: cùng chỉ các đồ vật được bày biện xung quanh quan phụ mẫu - Tác dụng: <ul style="list-style-type: none"> + Diễn đạt đầy đủ, cụ thể về các đồ vật quan mang theo + Thấy được sự phong phú hơn mức bình thường về chủng loại => làm nổi bật lối sống xa hoa của quan phụ mẫu đối lập với tình cảnh của những người dân phu đang vất vả chống chọi với mưa lũ để bảo vệ con đê =>. Thái độ vô trách nhiệm đến mức vô nhân đạo của quan phụ mẫu.

<p>H. Việc tác giả thêm từ “nào” trước các sự vật được kể tên nhằm mục đích gì?</p> <p>H. Thế nào là phép liệt kê? Sử dụng phép liệt kê có tác dụng gì?</p> <p>- GV nhận xét, chốt: Liệt kê là một phép tu từ cú pháp. Sử dụng phép liệt kê đúng lúc, đúng chỗ sẽ gây được ấn tượng sâu sắc với người đọc, người nghe. Để làm tăng hiệu quả của phép liệt kê, người ta có thể thêm một số trợ từ để nhấn mạnh như: “nào”, “cả”... (sẽ học ở lớp 8)</p> <p>- Giải quyết tình huống vào bài:</p> <p>H. Vì sao bạn Huy sau khi hỏi bạn Ánh và Ngân về mong muốn của các bạn nữ trong ngày 8-3 thì bạn Huy lại “ngất”?</p> <p>- Vận dụng làm bài tập 1: Chỉ ra, phân tích tác dụng của phép liệt kê trong câu sau và cho biết dấu chấm lửng (dấu ba chấm) được sử dụng trong câu dùng để làm gì?</p> <p><i>Chúng ta có quyền tự hào vì những trang sử vẻ vang thời đại Bà Trưng, Bà Triệu, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung,...</i> (Hồ Chí Minh)</p> <p>- GV nhận xét, chốt:</p> <p>+ Khi các vấn đề được liệt kê đầy đủ -> cuối phép liệt kê không dùng dấu chấm lửng</p>	<p>- Nhận xét: nhấn mạnh thêm</p> <p>- HS khái quát, đọc ghi nhớ</p> <p>- Nghe</p> <p>- Phân tích: Các bạn nữ đã liệt kê quá nhiều yêu cầu khiến các bạn nam khó lòng đáp ứng</p> <p>- Nhóm đôi (1 phút), đại diện nhóm trình bày, nhóm khác nhận xét, bổ sung:</p> <p>+ Liệt kê các vị anh hùng dân tộc tiêu biểu => nêu ra nhiều dẫn chứng sinh động, toàn diện, giàu sức thuyết phục => khích lệ lòng tự hào về những trang sử vẻ vang qua tấm gương của các vị anh hùng dân tộc</p> <p>+ Dấu chấm lửng biểu thị sự liệt kê chưa đầy đủ</p>	<p>2. Ghi nhớ 1 (SGK - 105)</p>
---	--	--

<p>+ Khi các vấn đề được liệt kê chưa đầy đủ -> cuối phép liệt kê phải sử dụng dấu chấm lửng hoặc kí hiệu v.v... + Trước phép liệt kê có thể có từ “như” và dấu hai chấm.</p> <p>- Vận dụng làm bài tập 2: Phép LK trong câu sau đây mắc phải lỗi gì? Hãy sửa lại cho đúng. Ông tôi là thương binh nặng với một vết thương ở đầu, một vết thương ở chiến trường Tây Nguyên.</p>	<p>- Phân tích: lỗi LK không cùng loại => sửa cùng là 2 bộ phận trên cơ thể hoặc hai địa điểm bị thương</p>	
<p>Hoạt động 2. HDHS phân loại phép liệt kê - HS phân biệt được các kiểu liệt kê xét về cấu tạo và ý nghĩa</p>		
<p>- Tổ chức hoạt động nhóm chuyên sâu: Nhóm chuyên sâu 1: Xét về cấu tạo, các phép liệt kê dưới đây có gì khác nhau? Các bộ phận được liệt kê được liên kết với nhau bằng cách nào? (1) <i>Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần, lực lượng, tính mạng, của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập.</i> (2) <i>Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy.</i> (Hồ Chí Minh)</p> <p>Nhóm chuyên sâu 2: Có thể đảo thứ tự các bộ phận trong các phép liệt kê dưới đây không? Tại sao? (3) <i>Tre, nứa, trúc, mai, vầu mấy chục loại khác nhau, nhưng cùng một mầm non măng mọc thẳng.</i> (Thép Mới) (4) <i>Tiếng Việt của chúng ta phản ánh sự hình thành và trưởng thành của xã hội Việt Nam và của dân tộc Việt Nam, của tập thể nhỏ là gia đình, họ hàng, làng xóm và của tập thể lớn là dân tộc, quốc gia.</i> (Phạm Văn Đồng)</p>	<p>- Đọc yêu cầu - Thảo luận nhóm (2 phút) (1) tách rời nhau, không theo cặp; các bộ phận được ngăn cách bằng dấu phẩy (2) tạo thành từng cặp, mỗi cặp nối với nhau bằng quan hệ từ “và”, giữa các cặp ngăn cách với nhau bằng dấu phẩy (3) Có thể thay đổi các bộ phận vì không ảnh hưởng đến ý nghĩa của câu (4) Không thể thay đổi các bộ phận vì chúng được sắp xếp theo mức độ tăng tiến</p>	<p><u>2. Phân loại phép liệt kê</u></p>

<p>- Tổ chức hoạt động nhóm mảnh ghép: Từ kết quả thảo luận của 2 nhóm chuyên sâu hãy phân loại phép liệt kê theo cấu tạo và ý nghĩa.</p> <p>* GV nhận xét, chốt: Có 2 tiêu chí để xác định các kiểu liệt kê: + Xét về cấu tạo: LK không theo cặp và liệt kê theo cặp + Xét về ý nghĩa: LK tăng tiến và LK không tăng tiến => Một phép liệt kê có thể thuộc vào 2 kiểu LK khác nhau. - Gọi HS xác định kiểu liệt kê còn lại trong 2 bài tập của nhóm chuyên sâu</p> <p>- Vận dụng làm bài tập: Tìm phép liệt kê trong đoạn thơ sau và cho biết xét về cấu tạo và ý nghĩa nó thuộc kiểu liệt kê nào? Phân tích tác dụng của phép LK đó. “<i>Tĩnh lại em ơi, qua rồi cơn ác mộng Em đã sống lại rồi, em đã sống! Điện giật, dùi đâm, dao cắt, lửa nung Không giết được em, người con gái anh hùng!</i>” (Tố Hữu)</p>	<p>- Đọc yêu cầu - Thảo luận nhóm (2 phút); đại diện 1 nhóm trình bày, các nhóm khác nhận xét, bổ sung</p> <p>- Nghe</p> <p>- Phát hiện</p> <p>- Phát hiện: + Phép LK: <i>Điện giật, dùi đâm, dao cắt, lửa nung</i> + Kiểu liệt kê không theo cặp và tăng tiến => Những đòn tra tấn dã man của kẻ thù không khuất phục được ý chí của người chiến sĩ, người phụ nữ VN (chị Trần Thị Lý) gan dạ, can trường, anh hùng</p>	<p>- Xét về cấu tạo: LK không theo cặp và liệt kê theo cặp - Xét về ý nghĩa: LK không tăng tiến và LK tăng tiến</p>
Hoạt động 3. HDHS luyện tập		
<p>- Lựa chọn và sắp xếp các từ/ cụm thích hợp để tạo thành câu có sử dụng phép liệt kê. a) Em rất thích đọc những cuốn sách như: quà tặng cuộc sống,/ hạt giống tâm hồn/ Trần Đăng Khoa/ ... bởi qua đó, em nhận được những bài học giản dị mà sâu sắc. -> bỏ Trần Đăng Khoa (không cùng loại)</p>	<p>- HS đọc yêu cầu, làm cá nhân</p>	<p>III. Luyện tập - Bài tập 1.</p>

<p>b) Mẹ đã chuẩn bị cho chuyến đi nghỉ mát của cả nhà nào quần áo và giày dép, nào đồ ăn và thức uống, nào máy ảnh và gậy sefile.</p> <p>- Quan sát ảnh và đặt câu có sử dụng phép LK để:</p> <p>a) Tả cảnh sân trường trong giờ ra chơi b) Giới thiệu về các nhạc cụ được sử dụng trong ca Huế.</p> <p>- Quan sát ảnh và viết một đoạn văn ngắn (4 – 5 câu) kể về các hoạt động kỉ niệm ngày Quốc tế phụ nữ 8-3 ở lớp em vừa qua. Trong đoạn văn có sử dụng phép liệt kê. Gạch chân dưới câu văn có chứa phép liệt kê đó</p>	<p>- Bổ sung phép liệt kê vào đoạn văn đã chuẩn bị trước; cá nhân trình bày, các bạn khác nhận xét, bổ sung</p>	<p>- Bài tập 2.</p> <p>- Bài tập 3.</p>
--	---	---

4. Dẫn dò:

- Học bài
- Làm BT 1 (SGK - 106)
- Soạn bài sau: Dấu chấm lửng và dấu chấm phẩy